

Українська академія банківської справи
Національного банку України
Кафедра банківської справи

Гроші і кредит

Лекція 10

Валютний ринок і валютні системи

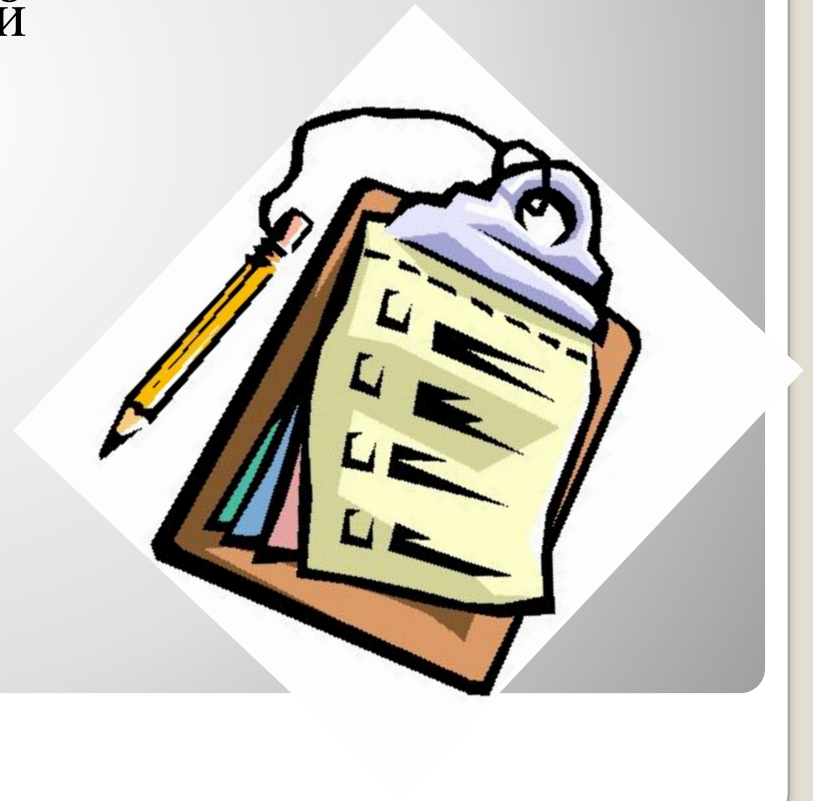

Анна Сергіївна Ласукова
к.е.н., асистент кафедри
банківської справи

Структура лекції

1. Сутність валюти та валютних відносин.
2. Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку
3. Валютний курс
4. Валютна політика

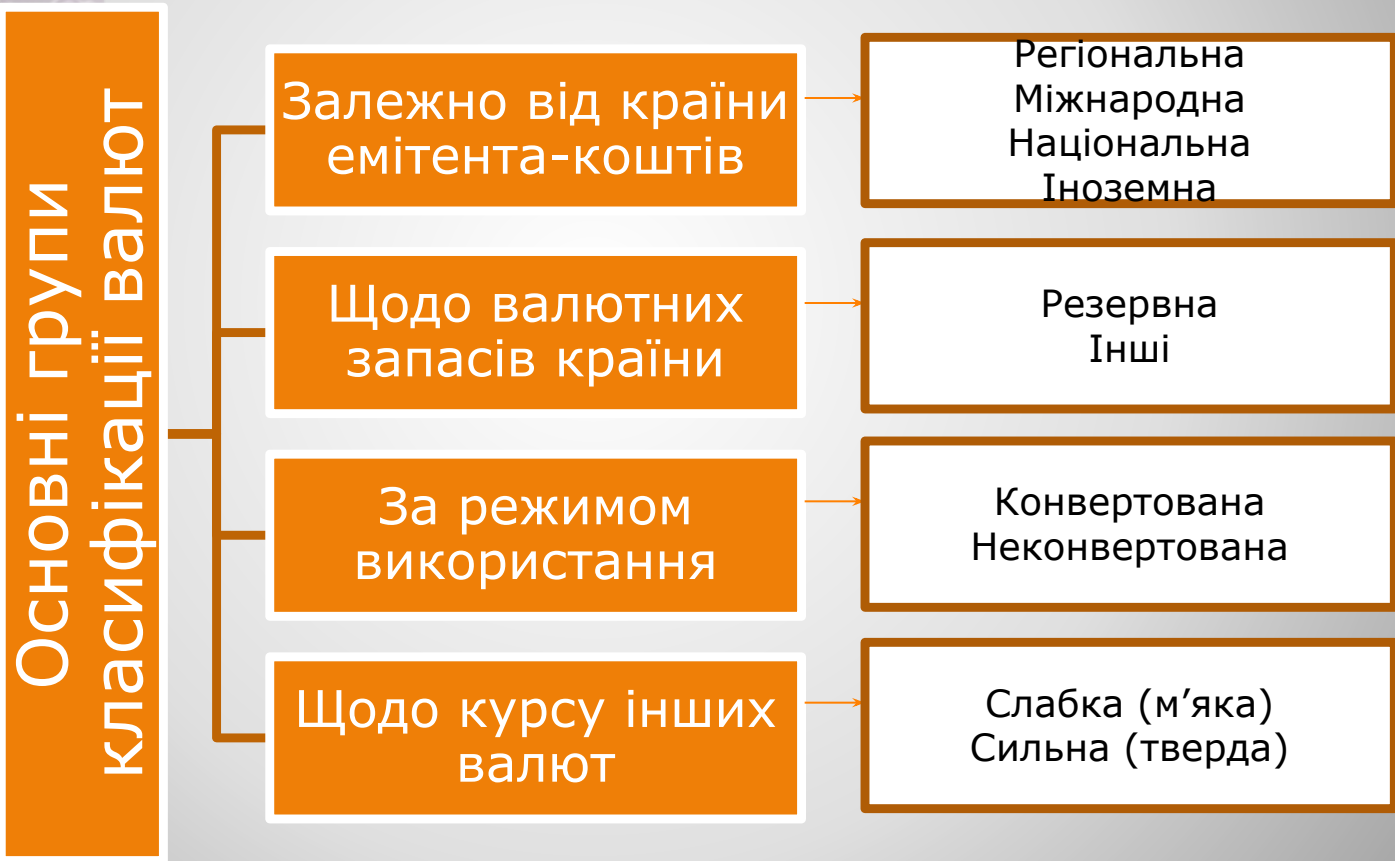
Сутність валюти та валютних відносин

Валюта - будь-які грошові кошти, формування та використання яких прямо чи опосередковано пов'язано із зовнішньоекономічними відносинами.

В поняття «валюта» включаються не тільки кошти у вигляді законних платіжних засобів (готівки) чи депозитів у грошах тієї чи іншої країни, які справді можуть слугувати міжнародними засобами обігу чи платежу, а й **валютні цінності** — платіжні документи (чеки, векселі, сертифікати, акредитиви тощо), фондові цінності (акції, облігації) та інші фінансові інструменти іноземного походження, а також аналогічні платіжні документи та фондові цінності національного походження, якщо вони перетинають митний кордон чи переходять у власність нерезидентів усередині країни

Сутність валюти та валютних відносин

Сутність валюти та валютних відносин

Основні групи класифікації валют

Сутність валюти та валютних відносин

Передумови запровадження конвертованості валюти

зниження інфляції до помірному рівня

формування ринкового механізму ціноутворення

лібералізація зовнішньоекономічних відносин

накопичення достатнього золотовалютного резерву

створення рівних конкурентних умов на ринку

Сутність валюти та валютних відносин

Характерними особливостями валютних відносин є

вони складаються між економічними суб'єктами різних країн, які мусять дотримуватися вимог національного законодавства цих країн;

ці відносини реалізуються в складі відповідних сегментів світового ринку і тому зазнають впливу традицій, нормативних вимог, правил, передбачених міжнародними угодами та іншими регулятивними документами міжнародного характеру;

оскільки вони обслуговуються кількома валютами (нерідко трьома – національною валютою імпортера, валютою міжнародного платежу і національною валютою експортера), то істотний вплив на них справляють чинники, пов'язані з валютними ризиками;

у них переплітаються і вступають у суперечність економічні інтереси різних держав. Нерідко ці суперечності зачіпають національні інтереси в цілому, що надає валютним відносинам особливого значення в економічних системах відповідних країн.

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

За економічним змістом

- *валютний ринок* — це сектор грошового ринку, на якому урівноважуються попит і пропозиція на такий специфічний товар, як валюта.

За призначенням і організаційною формою

- *валютний ринок* — це сукупність спеціальних інститутів та механізмів, які у взаємодії забезпечують можливість вільно продавати-купувати національну та іноземну валюту на основі попиту та пропозиції.

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Об'єкт
купівлі-
продажу на
ВР – валютні
цінності

- національна валюта
- платіжні документи та цінні папери, виражені у національній валюті
- іноземна валюта
- платіжні документи та цінні папери, виражені в іноземній валюті
- монетарні метали

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Валютний ринок можна класифікувати

Залежно від організації торгівлі

- біржовий
- позабіржовий

За масштабами і характером валютних операцій

- національні
- міжнародні
- світовий

За характером операцій

- ринок конверсійних операцій
- ринок депозитно-кредитних операцій

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Валютний ринок можна класифікувати

За територіальним розміщенням

- європейський
- північноамериканський
- азіатський
- тощо

За видами конверсійних операцій

- ринок касових операцій
- ринок ф'ючерсів
- ринок опціонів
- тощо

За формою валюти, якою торгують

- ринок безготівкових операцій
- ринок готівки

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Основними функціями валютного ринку є

забезпечення умов та механізмів для реалізації валютної політики держави;

створення передумов для своєчасного здійснення міжнародних платежів;

забезпечення прибутку учасникам валютних відносин;

формування та урівноваження попиту і пропозиції валюти і регулювання валютного курсу;

страхування валютних ризиків;

диверсифікація валютних резервів

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Валютні операції класифікуються

За цільовим призначенням:

операції з метою одержання валюти для здійснення платежів за міжнародними розрахунками

операції з метою страхування від валютних ризиків (операції хеджування)

операції з метою одержання прибутку або спекулятивні операції

За формою здійснення:

безготівкові

готівкові

За масштабами операцій:

оптові (здійснюються між банками)

роздрібні (здійснюються між банками та їх клієнтами)

Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку

Чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку

Курсоутворюючі чинники

- стан платіжного балансу країни
- обсяги ВВП, який виробляється в країні
- внутрішня і зовнішня пропозиція грошей
- процентні ставки в країнах, валюти яких порівнюються
- співвідношення внутрішніх цін країни з зовнішніми

Регулюючі чинники

- заходи прямого державного регулювання
- структурні чинники

Чинники кризового характеру

- дефіцит державного бюджету
- неконтрольована емісія та інфляція
- штучне і надмірне регулювання цін
- висока монополізація виробництва

Валютний курс

Валютний курс — це співвідношення, за яким одна валюта обмінюється на іншу, або «ціна» грошової одиниці однієї країни, що визначена в грошовій одиниці іншої країни.

Установлення курсу називається
котируванням валюти.

Валютний курс

Функції валютного курсу

засіб інтернаціоналізації валютних відносин

порівнювання вартісних показників окремих країн, умов і результатів виробничого відтворення країн

порівнювання національних цін зі світовими цінами та інтернаціональною вартістю

перерозподіл національного продукту між країнами — учасницями міжнародних економічних зв'язків

Валютний курс

Фактори, які впливають на валютний курс

Кон'юнктурні чинники

Структурні (довгострокові)

- зростання національного доходу
- темпи інфляції
- стан платіжного балансу
- різниця процентних ставок у різних країнах
- діяльність валютних ринків та спекулятивні валютні операції
- ступінь використання певної валюти в міжнародних розрахунках
- ступінь довіри до валюти на національному та світовому ринках
- валютна політика
- ступінь розвитку фондового ринку

Валютний курс

Види валютного курсу

За способом фіксації

- фіксований
- плаваючий
- змішаний

За способом розрахунку

- фактичний
- паритетний

За способом встановлення

- офіційний
- неофіційний

Щодо паритету купівельних спроможностей

- паритетний
- завищений
- занижений

Валютний курс

Види валютного курсу

Щодо учасників угоди

- курс продажу
- курс купівлі
- середній курс

Щодо рівня інфляції

- реальний
- номінальний

За способом продажу валюти

- оптовий курс продажу
- курс безготівкового продажу
- курс готівкового продажу

Валютний курс

Методи регулювання валютного курсу

Валютна інтервенція

- пряме втручання центрального банку або казначейства у валютний ринок (купівля та продаж іновалюти)

Дисконтна політика

- підвищення або зниження дисконтної ставки центрального емісійного банку з метою вплинути на рух зарубіжних короткострокових капіталів

Валютний курс

Методи регулювання валютного курсу

Валютний демпінг

- знецінювання національної валюти з метою нарощування експорту товарів за цінами, нижчими за світові

*Девальвація та
ревальвація*

- зниження та підвищення валютного курсу

Валютна політика

Валютна політика – це сукупність організаційно-правових а економічних заходів у сфері міжнародних валютних відносин, спрямованих на досягнення визначених державою цілей

Валютна політика

Цілі валютної політики

- Лібералізація валютних відносин
- Забезпечення збалансованості платіжного балансу
- Забезпечення конвертованості національної валюти
- Захист іноземних та вітчизняних інвестицій
- Забезпечення стабільного курсу національної валюти

Валютна політика

Складові валютної політики

Валютне регулювання

- діяльність держави та уповноважених нею органів щодо регламентації валютних відносин економічних суб'єктів та їх діяльності на валютному ринку

Валютний контроль

- сукупність заходів з дотримання валютного законодавства при здійсненні валютних операцій за участю резидентів та нерезидентів

Міжнародне валютне співробітництво

Валютна політика

Інструменти валютного регулювання

- курсва політика
- облікова (дисконтна) політика
- девiзна політика
- регулювання сальдо платiжного балансу
- формування та використання золотовалютних резервiв

Валютна політика

Курсова політика

цілеспрямоване проведення комплексу заходів з метою корекції курсу національної валюти

- ревальвація
- девальвація

Валютна політика

Дисконтна політика

система заходів ЦБ, щодо цілеспрямованого підвищення чи зниження облікової ставки, а також відповідної зміни ставки депозитного та позичкового процента

- зміна облікової ставки
- зміна депозитного процента
- зміна кредитного процента

Валютна політика

Девізна політика

сукупність заходів з метою корекції курсу національної валюти за допомогою валютної інтервенції та валютних обмежень

- ревальвація
- девальвація
- валютна інтервенція
- валютні обмеження

Валютна політика

Девізна політика

Валютна інтервенція

- операції з купівлі-продажу іноземної валюти для регулювання динаміки курсу національної валюти певними межами його підвищення або зниження

Валютні обмеження

- сукупність заходів та нормативних актів, які встановлюються в законодавчому або адміністративному порядку і спрямовані на обмеження операції з валютою та валютними цінностями